

ФАКУЛЬТЕТ GERMANСЬКОЇ
ФІЛОЛОГІЇ І ПЕРЕКЛАДУ

Кафедра германської філології

СИЛАБУС

вибіркової навчальної дисципліни

«Когнітивно-компаративна дискурсологія»

Спеціальність: 035 Філологія

Спеціалізація: 035.041 Германські мови та літератури
(переклад включно), перша-англійська

Освітньо-професійна програма
Сучасні філологічні студії (англійська мова і друга
іноземна мова): лінгвістика та перекладознавство

Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Кафедра	Кафедра германської філології
Факультет	Факультет германської філології і перекладу
Викладач	Олеся Олегівна Черхава, доктор філологічних наук, професор
Статус дисципліни ²	Вибіркова
Курс, семестр ³	II курс, I семестр
Обсяг дисципліни у кредитах ЄКТС / загальна кількість годин	3 кредити ЄКТС / 90 годин,
Мова викладання	англійська, українська
Коротка анотація дисципліни (Що я вивчатиму?)	Дисципліна «Когнітивно-компаративна дискурсологія» належить до переліку дисциплін вільного вибору магістра. Вона спрямована на формування <i>в магістра знань, умінь, навичок і компетентностей</i> про дві взаємопов'язані науки – когнітивну компаративістику і лінгводискурсологію. Курс спрямований на вивчення моделей представлення різних знань у мові – системи взаємопов'язаних когнітивних контекстів, відображення співвідношення мовних форм та їх ментальних репрезентацій як у конкретній етнокulturі, так і у проекції з іншими культурами. Сучасна лінгвістика в її <i>когнітивно-дискурсивному спрямуванні</i> продовжує розширення різних сфер наукового пізнання та його взаємозв'язки з мовою. Найголовнішою проблемою у вивченні цих зв'язків є аналіз тих сприятливих умов, на тлі яких відбувається процес набуття концептуальних смислів у царині мови, а також активізується створення різноманітної літератури. У межах цього курсу магістри опановують вміннями аналізувати багатовимірне знання когнітивно-

¹ Поряд з логотипом КНЛУ рекомендується вставляти логотип факультету.

² Обрати з: а) вибіркова дисципліна професійної і практичної підготовки; б) дисципліна вільного вибору студента; в) дисципліна українознавчого спрямування.

³ Крім дисциплін вільного вибору студентів.

	матричного формату, в якому та чи інша мовна одиниця дискурсу випромінює всі потенційно закладені в її семантичній структурі культурні смисли. Теоретичні положення сформульовані на основі праць із проблем класичної лінгвокомпаративістики, лінгвістичних теорій доби структуралізму, лінгводискурсології та когнітивної лінгвокомпаративістики.
Мета вивчення дисципліни (Чому це цікаво й потрібно вивчати?)	Сформувати в студента знання, вміння, навички і компетентності про дві взаємопов'язані науки – когнітивну компаративістику і лінгводискурсологію, які сприятимуть поглибленню і систематизації наукових уявлень магістрів про етапи і схеми конструювання моделей смислу буття; уточнити визначення дискурсу як інформативного коду багатовимірного знання; розкрити когнітивні механізми стереотипізації смислів концептів у різних типах дискурсу в схожих та відмінних лінгвокультурах; мотивувати розвиток професійних і наукових якостей студента, необхідних для вивчення закономірності й відмінності у формуванні мислення у нащадків індоевропейців, збереженого й відображеного в сучасній свідомості носіїв різних мов.
Результати навчання (Чому я навчуся на цій дисципліні?)	Для успішного засвоєння дисципліни студенти повинні володіти знаннями в галузях “Лінгводискурсологія”, “Когнітивна лінгвокомпаративістика”, “Порівняльно-історичне і типологічне мовознавство” та ін. Знання та навички, отримані в результаті вивчення цих курсів, створюють необхідну базу для вивчення курсу «Когнітивно-лінгвокомпаративної дискурсології» і мають високий ступінь кореляції з ними.
Компетентності⁴ (Яку сукупну користь я отримаю від вивчення цієї дисципліни?)	У результаті засвоєння дисципліни формуються такі компетентності: ІНТЕГРАЛЬНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ (ІК) Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов. ЗАГАЛЬНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ (ЗК) ЗК 1. Здатність спілкуватися іноземною мовою, вміння правильно, логічно, ясно будувати своє усне й писемне мовлення. ЗК 2. Здатність оволодівати класичними та сучасними знаннями. ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу на основі логічних аргументів та перевірених фактів.

⁴ Формулюються у термінах знань / умінь / навичок / комунікації / автономності або в описі набутих м'яких навичок.

ЗК 4. Здатність до пошуку та опрацювання інформації із різних джерел.

ЗК 5. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 6 Здатність до подальшого навчання з високим рівнем автономності, дотримуватись принципів академічної доброчесності, діяти на основі етичних міркувань, соціально-відповідально та свідомо.

ФАХОВІ КОМПЕТЕНТНОСТІ (ФК)

ФК 1. Здатність професійно застосовувати знання про особливості розвитку германських мов з обраної філологічної спеціалізації.

ФК 2. Здатність вільно користуватися спеціальною лінгвістичною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень.

ФК 3. Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних фактів.

ФК 4. Здатність до науково-лінгвістичного мислення, до розуміння природи лінгвістичних явищ та процесів.

ФК 5. Здатність використовувати системні знання мови в теоретичному / практичному, синхронному / діяхронному, соціокультурному, семіотичному аспектах для аналізу та синтезу ідей.

ФК 6. Здатність розуміти тексти мовою джерела та правильно їх транслювати мовою перекладу.

ФК 7. Розуміння методологічного, організаційного та правового підґрунтя, необхідного для здійснення фахової науково-дослідницької роботи, захисту інтелектуальної власності та її результатів.

ФК 8. Здатність ефективно й компетентно брати участь в різних формах наукової комунікації (конференціях, дискусіях, наукових публікаціях) в галузі філології.

Види занять і їхній розподіл за годинами

3 кредити ЄКТС; 90 год., у тому числі:		
	Денна/вечір ня форма навчання	Заочна форма навчання
лекції	4	—
практичні заняття	—	—
практичні заняття	20 год.	—
консультації	—	—
самостійна робота	66 год.	—

Тематика (змістові модулі) навчальної дисципліни	Змістовий модуль 1 1.1.Дискурсо- і текстоцентричний вектор лінгвістичних досліджень 1.2.Семіолого і семантикоцентричний вектор лінгвістичних досліджень 1.3.Об’єкт і предмет компаративістики 1.4.Теоретико-методологічний інструментарій когнітивної компаративістики Змістовий модуль 2 2.1.Схематизація кодування культурного досвіду 2.2.Когнітивний контекст – поєднувана ланка між мовними знаннями і структурами, що їх репрезентують, та позамовними знаннями 2.3. Інформативний код - життєвий досвід як позначення загального смислового контексту, зумовленого культурною традицією 2.4.Поняття “прототексту”, якому властива особлива мова і який під впливом історичних подій набуває менталізації у мисленні носіїв різних мов 2.5.Співвідношення мовних форм та їх ментальних репрезентацій у конкретній етнокультурі і у проекції з іншими культурами.
Політика оцінювання (розподіл балів і критерії)	Семестровий рейтинговий бал є сумою рейтингового бала за роботу протягом семестру і рейтингового бала за МКР. Студент вважається допущеним до <i>семестрового контролю</i>, якщо він виконав усі види робіт, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни. Студенти зобов’язані відвідувати аудиторні заняття і проходити всі форми поточного та підсумкового контролю, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни. У разі неможливості студентам денної та заочної форми здобуття освіти відвідувати всі аудиторні заняття з об’єктивних причин, вони складають індивідуальний графік відвідувань (не менше 50%), а решту завдань виконують дистанційно. Студенти погоджують цей графік із викладачем і завідувачем кафедри. Семестровий контроль з навчальної дисципліни проводиться у формі <i>заліку</i> за обсягом усього навчального матеріалу, визначеного робочою програмою навчальної дисципліни, і в терміни, встановлені навчальним планом і графіком навчального процесу. Оцінювання на заліку здійснюється за національною шкалою, за 100-бальною шкалою і шкалою ЄКТС. На заліку екзаменатор виставляє семестровий рейтинговий бал, оцінку за залік (“зараховано / не зараховано”), кількість балів за 100-бальною шкалою й оцінку за шкалою ЄКТС. Студенти, які мають семестровий рейтинговий бал з

навчальної дисципліни 60 і вище, отримують оцінку “зараховано” і відповідну оцінку у шкалі ЄКТС без складання заліку. Студенти, які мають семестровий рейтинговий бал з дисципліни 59 і нижче, складають залік.

Якщо студент на заліку отримав підсумкову оцінку з дисципліни за національною шкалою “не зараховано”, то, крім цієї оцінки, у відомості обліку успішності йому незалежно від набраного семестрового рейтингового балу виставляється оцінка FX за шкалою ЄКТС і 0 балів за 100-бальною шкалою.

Підсумковий рейтинговий бал	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	Відмінно
82 – 89	B	Добре
75 – 81	C	
66 – 74	D	Задовільно
60 – 65	E	
0 – 59	FX	Незадовільно

На заліку у графі відомості обліку успішності “Відмітка про залік” викладач виставляє:

- оцінку за залік за національною шкалою (“зараховано”);
- кількість балів, що відповідає підсумковому рейтинговому балу студента з навчальної дисципліни (кількість балів за 100-бальною шкалою);
- оцінку за шкалою ЄКТС (A, B, C, D, E).

Пререквізити (передумови вивчення дисципліни)

Студенти повинні *знати* основні наукові школи компаративістики та когнітивно-дискурсивної лінгвістики, *вміти* аналізувати архетипні/стереотипні моделі дискурсу на матеріалі різних типів текстів. Для репрезентації дискурсу як ментального утворення матричного формату студент повинен *вміти* застосовувати *когнітивно-матричний метод* паралельно з методом *дискурс-аналізу*, що ґрунтується на підходах *дискурсивної психології*, спрямованих на реконструкцію *прихованих смислів тексту*, і на концепції Уоллеса Чейфа, який *пояснює мовні явища* на основі процесів, що відбуваються у *свідомості людини*.

Навчально-методичне інформаційне забезпечення	й 1. Агаєва В.О. (2013). Принципи і методи аналізу лінгвокультурних архетипів і стереотипів у сучасній компаративістиці // Компаративні дослідження слов'янських мов і літератур. Пам'яті академіка Леоніда Булаховського. Вип. 23. С. 3–11. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/kdsm_2013_23_3 2. Каліщук Д.М. (2007). До проблеми типології дискурсу // Дискурсознавство. Текстологія / гол. ред. Г.Л. Аркушин. Луцьк: ВДУ імені Лесі Українки. Вип. 4. С. 50–52. 3. Корольова А.В. (2014). Когнітивна лінгвокомпаративістика: від реконструкції прамовних форм до реконструкції структур свідомості / А. В. Корольова // Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія Філологія : [зб. наук. пр.] / [гол. ред. А. В. Корольова]. – К. : Вид. центр КНЛУ. – Т. 17. – № 2. – С. 94–102. 4. Черхава О.О. (2017). Реконструкція теолінгвістичної матриці релігійно-популярного дискурсу (на матеріалі англійської, німецької та української мов): монографія. К.: Вид. центр КНЛУ, 2017. 400 с. 5. Dunkel G. (1981) Tipology versus reconstruction // Bono Homini Donum: Essays in historical linguistics. In memory of J. Alexander Kerns / ed. Y.L. Arbibman, A.R. Bomhard. Amsterdam: John Benjamins. P. 559–569.
Форми і способи поточного та семестрового контролю	МКР, залік

Затверджено на засіданні кафедри германської філології, протокол № 1 від «01» серпня 2024 р.

Завідувач кафедри

(підпис)

Шутова М.О.
(ім'я, прізвище)

Перезатверджено на засіданні кафедри германської філології, протокол № 12 від «29» квітня 2025 р.

Завідувач кафедри

(підпис)

Шутова М.О.
(ім'я, прізвище)